

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Şili'nin , VE Jara'nın Destanı

tekin sönmez

TEKİN SÖNMEZ

ŞILI'NIN VE JARA'NIN DESTANI

**ŞİLİ'NİN VE JARA'NIN DESTANI / Tekin Sönmez / Kapak Dü-
zeni: M. Ali Örgen / Kapak Basım: Tekin Ofset / Doğuş Mat-
baasında dizilip Er-Tu Matbaasında basılmıştır.**

Şiir Dizisi

20

1. Basım - Kasım 1976

MAY YAYINLARI

Babıâli Caddesi No: 19

Cağaloğlu / İSTANBUL

Telf.: 27 71 61

TEKİN SÖNMEZ

ŞİLİ'NİN VE JARA'NIN DESTANI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

MAY YAYINLARI

İLK SÖZLER

1/

KORO BAŞI

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.

KORO

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.

Ne çıkar!

Ne çıkar!

Ne çıkar!

Çoğalıyoruz: Beynimizde tan yemişi.

Yeryüzü buğdayı cınlıyor ağızımızda.

KORO BAŞI

**Bir yağız ki
göğsünün kanaryasıyla
Jara söylüyordu türküsünü:**

KORO

**Şiliii...
Şiliii...
Şiliii...**

KORO BAŞI

**Göğsünün kanaryasıyla
bir civan ki sevgi katmeri.**

KORO

**Başlıyor Jara'nın öyküsü, yeryüzü ve Şili.
Başlıyor Jara'nın öyküsü, yeryüzü ve Şili.**

BİR

1/

Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği
tek elde biriksin.

Madenleri çıkaran ve işleyen eller
hep birden üretilen emeği
kardeş sofrasında oturup yemesinler.

Çeyiz sandığı bağrında yeryüzü
güzelim gelin dünya
insanlara, acılardan zindan olsun.

Umudun dalında sevgi
sevginin dalında umut yeşermesin, diye:
Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği
tek-tek ellerde toplandı.

KORO BAŞI

Madenleri çıkaran ve işleyen eller
hep birden ürettikleri emeği
kardeş sofrasında yemesinler.
Çeyiz sandığı bağrında, sevdiğim dünya
insanlara zindan olsun, diye:

KORO

Hazırlandı ordular, polisler ve işkenceler.

2/

Şili

**bir ırmaktı-kabarık
ılık-soğuk-sıcak-verimli.**

**Bir ırmaktı geniş ve derin.
Bir yanı Andlardı, dalgalarla
bir yanı anamızın ak sütü gibi
köpükten ak karla
suların maviliği.**

Şili

**bir ırmaktı-kabarık
ılık-soğuk-sıcak-verimli.**

**Geniş ve derin bir ırmak
gibi akıyordu.
Denizleri-dağları-insanlarıyla
yanık-uzun bir türkü
gibi sonsuza uzanıyordu, Şili.**

KORO BAŞI

Şili
bir ırmaktı:
Denizin eti
ağacın sütün
ve toprağın ekmeği
tek-tek ellerde toplanan dűnyada.

KORO

Ilık-soğuk-sıcak-verimli
bir ırmaktı-kabarık
Şili, anamızın ak sütün gibi.

3/

İsa'nın mahmuzlu ortakları
içtikleri kanla.
Çok bayraklı bezirganlar
içtikleri kanla.
Paranın yerli korsanları
içtikleri kanla:
Kurumlaşıp, üst üste birikmişti.

Çarmıha gerilmişti Şili.

Jara
daha coşkulu bir bebekti
acılr korkular serpilmişti içine
beynine bir karabasan gerilmişti.

Kıtlığı ve yoksulluğu kutsallaştıran
kulise adamlarından bir maske:
Ne varsa umutsuzluktan ve karanlıktan
gözlerinin üstüne, kat-kat birikmişti.

KORO BAŞI

Jara, daha coşkulu bir bebektir
karanlık, korkular birikmişti içine
içine, acılı tortular birikmişti.

KORO

Şili çarmıha gerilmişti.
Çarmıha gerilmişti Şili.

4/

Daha çocuktu
dal kurusuydu Jara:
Umutsuzluk ve korku
bebekliğin heceleri cebinde
sessizce imleniyordu
bir top bulut
Şili toprağı ağzının çiçeğinde.

Beyninin peteğine
kaç bin kollu, kıvırcık
kabartma işlenen
kuyumcu nakışlarla:
Şili mıhlanıyordu.
Jara dokunuyordu, bir kilim tezgahında.

17/2

Koccaman bir bahçeydi Şili.
Tan yerinin kız kokuları burnunda
sıyrılıp umutsuzluğun kollarından
Jara, umutlu türkülerini de öğrendi.

KORO

Şili koccaman bir bahçeydi.
Daha çocuktuk, dal kurusuydu Jara.
Koccaman bir bahçeydi Şili.

5/

Şili bir sevgi demircisi
güneşin gülü-şen ocağında
Jara'nın bedenini közledi:
Genzini harmanlayıp açarak
emzirdi oymalı ses tellerini.

Su yürüdü
derinleşti değirmeni döndüren ark
toprak demlendi.
Büyüdü Jara.
Büyüdü Şili, Jara'nın gülüşen ağzında
umut sözcüğü sesinde serpildi.

Sesi:
Seherle omuzdaş
baharla akran.
Yumuşak uyanışın
onaran
sarmalayan gülüşün sesi.

KORO BAŞI

Bahar akranımız olunca dallarda
ağaçlar gelinliğini sergileyince:

KORO

Umut sözcüğü ballanır ağzımızda.
Ballanır umut sözcüğü ağzımızda.

İKİ

1/

Ayrılıklarda yoldaşım
sesi kıvrak, sevgi katmeri.

Hecelerden papatya kucaklarla
kucaklarla
çoban ateşlerini taşıyıp kıyılara
kıyıları meşeli tepelere çıkarıp
üffleyen
üffleyen
üffleyen
kocca bir yanardağ
emzirip
göğsünü kıvrak
yaylalarda demlenmiş bakır bakraçlarla
allı turnam
cevahir sesi.

KORO BAŞI

**Hecelerden papatya kucaklarla
dağlanmış havalarla közlenen sesi
papatyalardan heceler kucaklarla:**

KORO

**Üfleyen-üfleyen-üfleyen
üfleyen kocca bir yanardağ.**

2/

Değişti kiraz kız
gelin elma
sevgi nar.
Ekmeğe katık yapılan sesin
tonu değişti.

Büyüdü Jara.

Ellerinin vuruşlarından
bir ırmak çıkartıp
Şili katmeri
üfleyip bakırı
demiri
buğdayı ve makineleri
üfleyip her ne varsa Şili'de
her ne varsa
korku, umut ve umutsuzluk arasından
her ne varsa
inanç, ölüm ve dirim yanyana:
Bir top bulut
Şili toprağı cınlıyor ağzında.
Sirtında kenevir Şili haybesi.

KORO

**Korku, umut ve umutsuzluk
inanç, ölüm ve dirim yanyana.
Sırtında kızcık Şili heybesi.**

3/

Büyüdü Jara.

Bal damıtıp
çiçek taşıyarak
And meşesi ağzının korosuyla
yağızım keklik oğul
genç kestane ağacı sesini
Şili'den doldurup-doldurup getirdi.

Büyüdü Jara.

İhlamur ağaçlarından kokular alıp
tarçın buğularla
acıyı umuda karıp
umudu acıya
ciğerlerini Şili'den doldurup-doldurup getirdi.

KORO

Acıyı umuda kardı, umudu acıya.
Sesini Şili'den doldurup getirdi.
Umudu acıya kardı, acıyı umuda.

4/

Gezgin türkücülerle Bozlak' tutuşturup
pampa'larda dal arkalayarak
diz kırıp
kav bırakarak, ıssız meşeliklerde
körük yapıp Ferhad'ın ciğerlerini
And'lı sözcüklerden titreşimlerle
narin
dövme bakır sesini
pişirdi-çekiledi, çekiledi-pişirdi
Şili ustası demirci ocağında.

Söyledi:... «öleni ve yigidi.»⁴

KORO BAŞI

Yıldızlardan sedef bir yorgan altında
körüklüyordu Ferhad'ın ciğerlerini:
Gördük O'nu Şili ustası demirci ocağında.

KORO

Kızılderili bir yün atkı boynunda
nakışlıyordu minelerle, umut sözcüklerini:
Gördük O'nu bakır cevheri ocaklarında.

5/

Sesi
mor menevşe sepetlerden
kokular taşıyıp
saçılıp bulut-petek toprağın künyesinden
Artvin Horan'larından bir tutuşla:
Bir tutam
ezgisi Pir Sultan⁶
Akdenizden bir avuç Lorca.⁷

Bir kucak Bedreddin' buğdayı alıp Anadolu'dan
bir yoldaş çırası gibi karıp içine
unutulmaz bir yurt sevgisi yeşertip canından
her şeyini
Şili yaparak getirdi.

KORO

Her şeyini Şili yaparak getirdi.
Her şeyini Şili yaparak getirdi.

6/

Denizin eti
ağacın sütü
ve toprağın ekmeği:
Tek-tek ellerde toplanmasın.

Madenleri çıkaran ve işleyen eller
hep birden üretilen emeği
kardeş sofrasında yesinler.

Çeyiz sandığı bağrında
sevdiğim gelin dünya
insanlara bahçe olsun.

Umudun dalında sevgi
sevginin dalında umut yeşersin, diye:
Türkü söyledi Jara.

KORO BAŞI

**And meşesi ağızının korusuyla
söylüyordu Bedreddin, Bedreddin.**

KORO

**Serez'in çarşısında gördük O'nu.
Gördük O'nu Serez'in arőısında.**

—

ÜÇ

1/

Tutulup halk ırmaklarından
bakırın
buğdayın ve makinelerin
çöllerin
yanardağların
ve limon çiçeklerinin
kaynaşp kabardığı mavi atlaşlı ırmaktan
ırmaktan
Jara'nın bileklerini çekip aldılar
aldılar.
Yatırdılar bir stadyumda tahta masaya
genç ıhlamur ağacı sesini Şili'nin.

KORO

Gördük kollarını uzattılar tahta masaya
gördük gitarsızdı elleri.
Gördük kollarını uzattılar tahta masaya.

**Tek ellerin bekçileri
bir çember çevirdiler kanla
Şili'nin karşısında durdular.
Durdular Jara'nın karşısında
Treblinka¹⁰ köpekleri.**

Yüzlerde sırtlan tortusu
kafalar en koyu Hitler gecesinde
göğüsleri bomboştu.
Bir balta vardı birinin elinde.
Generaller mahmuzlarıyla çokuluslu.

KORO BAŞI

Bir balta vardı
sapı hepsinin ellerinde.
Kafalar en koyu Hitler gecesinde.
Kafalar en koyu Hitler gecesinde.

KORO

Emeğin karşısında
umudun karşısında
sevginin karşısında durdular.
Durdular, Treblinka köpekleri.

Bakır

demirle-güherçile¹¹

inanç ve buğday

kaynaşıp sevginin güvecinde

işkenceye karşı tek yürek oluyordu.

Binlerce can katmeri

binlerce ışık yılını taşıyordu ağzında

emeğin ve ekmeğin zaferi.

Yatırıldı bir tahta masaya:
Kıraz kız
gelin elma
delikanlı buğday
ve anamız toprak.
İnanç ve alınteri
tarlayı coşturan ark
altından urbalarla portakal bahçeleri
yatırıldı bir tahta masaya
Şili'ye dönüşen Jara'nın elleri.

KORO BAŞI

Yatırıldı bir tahta masaya
Şili ve Jara'nın gitarsız elleri.

KORO

Yatırıldı bir tahta masaya:
Güneşsu ve hava ve alınteri.

Stadyumda beş bin kişi:
Beş bin Şili'li Jara
beş bin gövermiş ekin Şili'den
beş bin yurtsever, Okyanus incisi.
Stadyumda beş bin kişi.

Stadyumda beş bin kişi:
Beş bin yürek tutuklanıp, canında
çarpan bir tek yürek işçisi, Şili'den.
Şili'li beş bin Şafağın Demircisi
stadyumda beş bin kişi.

Stadyumda beş bin kişi.
Şakaklarında ışıktan sedef damlalar
beş bin Şili'li Jara:
Naçar kıpırtılarla, naçar
Jara'ya
Jara'nın yoldaşları baktılar.

Stadyumda beş bin kişi.

KORO BAŞI

Gördük: Çivitli bir gök-çini altında
buğulardan güneşin al-al zerrelerini
kollarında tutuyordu, sımsıcak nasıl da.

KORO

Duruyor varla-yok arasında.
Duruyor geçmişle-sonsuz gelecek arasında:
Nasıl da yaman yurtsever, nasıl da.

Bir anda yaşamak geçmişî ve günü
yeryüzünü
bir anda kucaklamak.
Ve genzi kanatırcasına
elvan elvan çiçekleri koklayıp birden
birden, çocukların hepsini okşamak.

Sevginin zaferini
ölümün dehşetini
bir anda tadarak
içinde taşıyarak toprağı, denizleri ve güneşi.
İçinde bulunmak: Toprağın, denizlerin ve güneşin.

KORO BAŞI

Yeryüzünü bir anda okşamak
elvan elvan çiçekleri koylayıp birden
birden, çocukların hepsini kucaklamak.

KORO

Bir anda içinde bulunmak:
Toprağın, denizlerin ve güneşin.
Güneşin, toprağın ve denizlerin.

Soğuk-sıcak
bir baltanın bileklere vuruşunu
bir anda duymak.

Bir anda
en ince haddelerden geçercesine
eriyen bir çıra tufanı başında:
Bir türküyü
son kez başlamak.

Uzaydan gelip
uzaya giden yıldızlar vardı:
Samanyollarında gümüşten taylarla.

Topraktan gelip
toprağa giden keklik oğuldu
pıtırtılarla
sımsıcak
al-al
tomurcuk nar soyuldu
binlerce can katmeri
yerlere düştü
bilekten:
Kesilen elleri Jara'nın
ve Şili.

Yerlere düştü
bilekten
kesilen elleri Şili'nin.

KORO BAŞI

Gün düştü, çitler devrildi.
Bir üveyik daha vuruldu saflarda
sağıldı dağ-taş, ova: Dört bucak.

KORO

Sen ağlama-sen ağlama: Yoldaşım sen ağlama.
Sen ağlama: Düşmanlara şenlik olur, sevdiğim.

Satılmış üniformalar arasından
 apoletler
 ödüller ve madalyalar arasından
 silah fabrikaları, ölü denizler
 ve çocuk cesetleri
 çocuk cesetleri
 çocuk cesetleri arasından
 sözcükler
 Franco'lu baltalarla çekildi:

«— Haydi, söylesene türkünü!»

«— Haydi, söylesene...»

KORO

Sevginin arısı ozan her yerde
 türküsünü söyler-türküsünü söyler de.
 Yeryüzü bahçıvanı ozan her yerde.

Sevginin bahçıvanı ozan
çiçeğin nerede
çiçeğin nerede
gelincikler Şili'ye benzer
şimdi, Şili gelincik demetlerine.

Sevğinin arısı ozan
peteğın nerede
peteğın nerede
kim dağıttı kovanını
kim vurdu baltayı ellerine.

Sevğinin gözesi ozan
kaynağın nerede
kaynağın nerede
soğuk sular aksın pınarlarından
Şili'nin bu cehennem gecesine
kucak-kucak serpilsin sesin.

KORO

Sevğinin katmercisi ozan her yerde:
Gelincikte, çilekte, gülde, vişnede.
Sevğinin katmercisi ozan her yerde.

Apoletli kasaplar
paranın mahmuzlu korsanları
çokuluslu kasalarla vurulan
baltalardan
kan içip
kan içip
kan içip
durdular.

Çokuluslu bezirganlar-bankerler
vahşetin derebeyleri
yerli kasaplarla vurulan
baltalardan
kan içip
kan içip
kan içip
durdular.

Vampirdi yüzleri.

KORO BAŞI

Ağdı geçti seher yeli yapraktan
sözlerin kaldı, göyneği alı bir birtanem.
Vurgunlardan, kıyımlardan aşarsın
mendili toprak kokulu sevdalım.

KORO

Aşarsın - aşarsın - aşarsın: Vurulsan da.

Apoletli kasaplar

vahşetin ebeleri

**Bizans'tan kalmış, Roma'dan Osmanlı'dan
Hitler sarası yarasalarla salya bırakıp
bağırdılar:**

«— Haydi söylesene türkünü!»

«— Haydi, söylesene...»

Çokuluslu haramiler
çiçeklerin düşmanı ve sevginin
kilise adamlarından maskeler
ve paranın yerli soytarıları
Hitler kasabı sırtlanlarla salya akıtıp
bağırdılar:

«— Haydi!...»

Vampirdi sesleri.

KORO BAŞI

Söyler türküsünü-söyler türküsünü.
Türküsünü söyler-söyler türküsünü:

KORO

Vurulsa-vurulsa-vurulsa-vurulsa da.
Söyler türküsünü-türküsünü söyler de.

Mayınlanmış
bir Şili kanaryası ağzında
yaman oğul
sevgi çimeni.
Kanlı bileklerini doğrultup havaya
Jara
binlerce acıdan karılmış yakut¹²lu renkle
söylüyordu türküsünü:

KORO

- Şiliii...
- Şiliii...
- Şiliii...

Bir defne
taranmış, kaç çınar sesi ağzında.
Bağrında, can eriği
mineler kanla.
Bir top bulut
Şili toprağı:
Çın-çın-çın-çınlıyor ağzının korosunda.

KORO

- Şiliii...
- Şiliii...
- Şiliii...

Stadyumda beş bin kişi:
Kıyılan gül seslerinden
fıskıran bileklere baktılar.

Ağırdan sesler yükseldi havaya
barutlu bir sis-duman altında:
Yayıldı usuldan
usuldan
usuldan.
Usuldan dağ-dağlama sardı havayı.

Umudun zaferi
ölümün dehşeti
ovalara, ormanlara, ırmaklara yazıldı: Kanla.

Stadyumda beş bin kişi
acıyı belemiş canına: Açlıkla.

Soğukla-yılgınlık arasında¹⁹
beş bin kişi:
Açlığı
soğuğu ve yalnızlığı aşan
tek bir can-tek bir soluk oldu stadyumda.

Beş bin Şili'li Jara
binlerce Jara'nın sesi
yaralı
usuldan
ve ağırca
yollara, denizlere, dağlara yayıldı: Kanla.

KORO BAŞI

Yaralı, ağır ve usulca
umutsuzluğa, umut mayalanıyor.
Binlerce ses çağılıyor, tel-tel
Jara'nın gitarsız türküsüne:

KORO

- Şiliii...
- Şiliii...
- Şiliii...

13/

Şili'li seslerde yas
bakır madenlerinin nemli toprak kokusu
güherçile
ve demir cevheri
sazlıklar
kurşuna dizilmiş binlerce portakal fidesi
ve 1907'de¹⁴ taranmış işçiler vardı.

Kadınlar bedenleri al-al
çocuklara beleniyorlar
ve Andlar
kızılıcak cephkenlerini ilikliyor-lardı.

Nazlı
usuldan ve ağır
umudu umutsuzluğa mayalayıp
omuzlayıp ölümlle: Canı.
Stadyumda binlerce ses dökölüyordu tel-tel
Jara'nın gitarsız türküsüne:

KORO

- Şiliii...
- Şiliii...
- Şiliii...

14/

Taranırken gövdesi:
Gövdesi bir şafak vakti
gibi yeryüzüne uzak ve yalnız
yeryüzüne yakın ve kalabalıktı.
Kocca bir Şili olup
fıskıran bedenini, Jara
Şili'nin en uzun gecesine bıraktı.

Bakır
demir ve buğday
toprak
inanç ve alınteri
filizi tarlada coşturan ark
zümrütten urbalarla zeytin bahçeleri
Şili'den fıskıran binlerce canla
Şili'ye akıyordu.

Şili akıyordu Jara'nın damarlarından
yeni bir şafağa mayalanıyordu Şili.

KORO BAŞI

Gövdesi bir şafak vakti
gibi yeryüzüne uzak ve yalnız
yeryüzüne yakın ve kalabalıktı.

KORO

Yeryüzü yakın ve kalabalıktı.
Yeryüzü kalabalık ve yakındı.

SON SÖZLER

1/

Şimdi
eskimez türküler dolanıyor havada
sarmalıyor göynümüzü.
Gözlerimizde bakış oluyor, Jara.
Bakır
demir
petrol-tütün-pamuk-fındık ve buğday
sinemiz: Oluyor
delik deşik taranmışlarm sinesi.

Bileklerimiz
Jara'nın bilekleri
ve ağzımızda
çın-çın-çınlayan
bir türkü oluyor Şili.

Jara'nın damarlarından
damarlarından
yeryüzüne akıp gidiyor Şili.

Yeryüzü akıp gidiyor.
Akıp gidiyor...

KORO BAŞI

Biz ki biliyoruz
yol bulunup geçilir hasat zamanı
umudun ve zaferin yanına.

KORO

İşkencelerin de ölümlerin de arasından.

2/

Üveyikler Bedreddin boyunlarıyla
daha vuruşkan
daha birinci
konuyorlar toprağın yaratan bağına
yarıyorlar mavi ırmağını dünyanın
damarlarıyla.

Göğüslerinin oralardan
civan selamlar çıkarıp
yiğidim gülücüklerle
Börklüce¹⁵ yakutlar akıtarak
Baba İshak¹⁶ uzatıp boyunlarını
dev yeleli denizleri kulaçlayarak
yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı

KORO BAŞI

**Yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı.
Yokluyorlar
değiştirecekler dünyayı.**

KORO

**Ağıt değil onlara
bir destan yazılır ancak.
Ağıt değil onlara
bir destan yazılır ancak.**

KORO BAŞI

—koro için—

Onlar
haritaları baştan başa sarsarak
köhne surları-küflü sedleri
dağıtıp geçer
yayılır atlaslara kıvılcımlarla.

Onlar
çağıldadıkça saydamlaşan su
gibi daha destan
biçildikçe
filizlenen ormanlarca gür
binlerce ırmak ışığı halkların.

Acıların ve kahrın içinde
harmanlanarak, ordan
yılgnlıksız ve cesur
okyanuslar yaratanlar.

KORO BAŞI

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.

KORO

Göğsümüzde acının denizi
ölümler adanmış canımıza.

Ne çıkar!

Ne çıkar!

Ne çıkar!

Binlerce Jara'yız: Beynimizde tan yemişi.
Yeryüzü buğdayı dalgalanıyor bağrımızda.

NOTLAR

1. Bozlak: Anadolu Halk ezgilerinden.
2. Pampa: (Amerika yerlilerinin dilinden) Güney Amerika'da İsteplere verilen ad. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, 5. baskı. - 1969, Ankara.
3. Ferhad: Bir halk hikayesinde (Ferhad ile Şirin) destansı bir kahraman.
4. Victor Jara'nın «Bildiri» adlı şiirinden. Yansıma Dergisi: Sayı, 42. s. 53. Gürhan Uçkan çevirisi. 1975 İstanbul.

5. Horan: Karadeniz bölgesinde kemençe ile oynanan halka oyunlarına (Halk Danslarına) verilen ad.
6. Pir Sultan: 16. yüzyılda yaşadığı söyleniyor. Anadolu'da, Osmanlı zulmüne karşı «...bir ayaklanmaya katılıp... davası yolunda başını koymuş olması, yaşamı ve ölümü etrafında menkabelerin yaratılmasına ve şirirlerinin bir kat daha etki kazanmasına yol açmıştır.» Bakınız: Pertev Nallı Boratav, «Türk Halk Edebiyatı» s. 34, Gerçek Yayınları, 1969 - İstanbul.
7. Lorca: Federico Garcia Lorca. (5 Haziran 1898-20 Ağustos 1936, İspanya).
8. Bedreddin: Şeyh Bedreddin, «Gölpınarlıya göre 1358-1359'da: Cemil Yener'e göre, 1364-1365'de Simavna'da doğmuştur.» (S. 130-131) «Şeyh Bedreddin olayları, Devletin (Osmanlı) kuruluş süreci içindeki ıktıdar mücadeleleridir.» Çetin Yetkin, «Etnik ve Toplumsal Yönleriyle Türk Halk Hareketleri ve Devrimleri» s. 125. May Yayınları. 1974 - İstanbul.
9. Serez: «Şeyh Bedreddin 1420'de Serez çarşısında, çıplak olarak asıldı.» Çetin Yetkin, adı geçen yapıt 1974 - İstanbul.
10. Treblinka: Varşova'dan 60 km. uzaklıkta bulunan bir yer. Hitler faşizminin 13 ay içinde, üç milyon (çocuk, genç, yaşlı, erkek-kadın) insanın akıl almaz yöntemlerle yok ettiği, bir yer olmuştur Treblinka. Bakınız: Vassili Grossmann. «Treblinka Cehennemi», Eray Canberk çevirisi, Payel Yayınları, 1967 - İstanbul.
11. Güherçile: «Kimyada potasyum azotatı adıyla anılan, patlayıcı maddeler yapımına yarayan, beyaz renkte ve ince billurlar halinde bileşik bir cisim. Türkçe sözlük, agy. 1969 - Ankara.

Güherçile-Bakır-Demir-Buğday: Şili'nin belli başlı yeraltı ve yerüstü değerleridir.

12. Yakut: «...parlak kırmızı renkte, değerli bir taş.» Türkçe Sözlük, agy, 1969 - Ankara.
13. Victor Jara'nın, öldürülmeden birkaç gün önce dışarı çıkarma olanağı bulduğu: «Şill Stadyumu» adlı son şiirinde, bu duruma değinilir. Yansıma Dergisi, sayı 42, s. 7: Gürhan Uçkan çevirisi. 1975 - İstanbul.
14. 1907'de: «Dünya İşçi tarihinin en kanlı katliamlarından birisi oldu ve kuzeydeki maden limanı Iquique'de grev yapan 2000 işçi tüm aileleriyle birlikte öldürüldü.» Gürhan Uçkan, «Kapitalizmin ve Sömürünün Şill örneğinde incelenmesi», Yansıma Dergisi sayı, 42, s. 21. Mayıs, 1975 - İstanbul.
15. Börklüce: Börklüce Mustafa, Şeyh Bedreddine inananlardan. Şeyh Bedreddin'in görüşlerini, eylem alanında uyguladığı için «...önce asılarak öldürüldü, sonrada cesedi çivilerle çarmıha gerildi, kentin içinde böyle dolaştırıldı.» Çetin Yetkin, agy, s. 138. 1974 - İstanbul.
16. Baba İshak: «3 Ağustos 1239'da Babailik, sözden eyleme» geçmişse de, Selçuklu Devleti, bu Halk eylemini acımasızca bastırmış: Baba İshak'ı da öldürmüştür. Çetin Yetkin, agy. s. 82. 1974 - İstanbul.

Bu yapıtın bütünü ya da parçaları: Yazarından yazılı izin alınmadıkça hiç bir yerde yayınlanamaz: Notaya uyarlanamaz: sahnede sergilenemez: Yabancı dillere çevrilemez.

tekin sönmez

ŞİLİ'NİN VE JARA'NIN DESTANI

«Şili'nin ve Jara'nın Destanı»

yereli-evrenselle

günceli-tarihselle

kucaklamaya yönelik

bir çabanın ürünü.

Jara'nın

bireysel tarihiyle

Şili'nin toplumsal tarihinden

kesitler vererek

yola çıkan Tekin Sönmez

Şili'nin

Anadolu Halk Tarihi'yle

çakışan odaklarına

sanatsal merceğini yaklaşıyor.

Giderek

sermaye yasalarının varetği

faşizmi

ve faşizme karşı direnen

insan yiğitliğini

şiiirsel örgüyle sergiliyor.

10 Lira